

Informace k náhradám nákladů a ztrát

1. Úvod

Agendu náhrad nákladů a ztrát (dále též „NNZ“) vyřizuje v rámci Státní rostlinolékařské správy (dále též „SRS“) Sekce územních útvarů, konkrétně Referát metodicko-správní, Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6.

Statistika: počty přijatých žádostí o náhrady se vlivem trvalého zlepšování rostlinolékařské péče v ČR a zvyšováním účinností prostředků na ochranu rostlin rok od roku snižují. Zatímco v roce 1999 bylo přijato 114 žádostí, v roce 2004 již jen 43 žádostí, v roce 2009 bylo evidováno 23 žádostí a v roce 2010 15 žádostí. Co se týče výše vyplacených náhrad, vzhledem ke zvyšujícím se tržním cenám za zničené rostliny, rostlinné produkty a zvyšujícím se nákladům (nafta, cena práce) na provedená mimořádná rostlinolékařská opatření (dále též „MRO“), se naopak zvyšuje množství vyplacených státních peněžních prostředků na tyto účely. Pro příklad v roce 2008 bylo na náhradách celkově vyplaceno 5 638 000 Kč, v roce 2009 celkem 9 216 782 Kč, v roce 2010 10 683 935 Kč a v roce 2011 celkem 18 658 443 Kč. Od roku 2004 bylo na náhradách vyplaceno okolo 80 milionů korun. Nejvíce finančních prostředků se vynakládá na náhrady v souvislosti s nařizováním MRO proti bakteriální kroužkovitosti bramboru (CMS). Co se týká četnosti náhrad, nejvíce bylo vyplaceno za škodlivý organismus - bakteriální spálu růžovitých (Ea). V posledních letech se rapidně zvyšuje rozšíření a tím i vyplácení náhrad za červenou sypavku borovic (MP) a také výskyt rizikových škodlivých organismů, které se v minulosti na území ČR nikdy nevyšly. Náhrada nákladů a ztrát je obecně odškodnění právního subjektu v důsledku nařízení a vykonání specifických odborných opatření SRS vyplývajících ze zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících předpisů (dále jen „zákon“), konkrétně z § 76 zákona, tj. z mimořádných rostlinolékařských opatření. V § 76 odst. 8 zákona je uvedeno, co se rozumí pod pojmem „náhrada nákladů a ztrát“. Náhrada se konkrétně poskytuje za jednorázové zničení rostlin nebo rostlinných produktů, tj. za ušlý zisk v případě jiného než jejich plánovaného využití. Dále je poskytována náhrada za samotné provedení opatření, tj. náklady spojené s likvidací včetně dopravy rostlin do zpracovatelského podniku, v případě asanace náklady za použité čisticí a desinfekční prostředky, apod.

Prováděcím právním předpisem k NNZ je vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, v platném znění, kde se v § 32 této vyhlášky již konkrétněji rozvádí, jaké náležitosti má žádost o NNZ a jaké přílohy je nutno doložit, aby byla náhrada uznána a následně vyplacena.

Základní náležitosti žádosti, kromě identifikace žadatele:

- název peněžního ústavu a číslo účtu žadatele včetně směrového kódu peněžního ústavu, pokud je účet zřízen; údaj, zda je žadatel plátcem daně z přidané hodnoty; místo provedení mimořádných rostlinolékařských opatření: obec, katastrální území, číslo parcely, popřípadě přesnější označení místa; popis, doba a rozsah plnění mimořádných rostlinolékařských opatření; finanční vyjádření účelně vynaložených nákladů a způsobených ztrát.

Přílohami žádosti jsou:

- doklad o podnikání (například výpis z obchodního rejstříku, živnostenský list nebo výpis z evidence osob provozujících zemědělskou výrobu); osvědčení finančního úřadu o registraci plátce daně; doklady o vlastnictví příslušných pozemků nebo objektů nebo o jejich užívání z jiného právního důvodu; doklady prokazující rozsah plnění nařízených mimořádných rostlinolékařských opatření; účetní, případně daňové doklady, které prokazují vyčíslenou NNZ utrpěnou v důsledku provedení MRO.

2. Podmínky uplatnění NNZ

Nárok na NNZ a její vyplacení vzniká podle § 76 odst. 8 zákona žadateli, pokud mu byla nařízena mimořádná rostlinolékařská opatření jen podle § 76 odst. 1 písmena b), c), d) zákona, byla jím řádně splněna a byla Státní rostlinolékařskou správou zkontrolována. Znamená to, že se náhrada vyplatí za splnění každého dílčího nařízeného opatření.

3. Podání žádosti

Správní řízení o NNZ je zahájeno dnem přijetí žádosti o náhradu na SRS. Podacím místem je podatelna a pracoviště SRS. Aby byla v podáních určitá jednotnost, je žadatelům doporučován formulář žádosti o NNZ s přílohami, který je ke stažení na webových stránkách SRS.

4. Postup SRS

SRS má vždy povinnost zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. Za tímto účelem pak může SRS žádat dotčené osoby o předložení dalších důkazních prostředků nad rámec těch, které jsou přílohou žádosti o NNZ.

SRS kontroluje jak plnění MRO v řízení o náhradě, tj. zpracování kontrolního protokolu, ze kterého je patrné jak, kdy a kde byla MRO splněna, tak náležitosti samotné žádosti o náhradu nákladů a ztrát.

Kontroly opatření podle § 76 odst. 1 písm. a), e), f) zákona se na NNZ nevztahují a jejich neplnění povinnou osobou je ošetřeno možností pokuty podle § 79h odst. 1 písm. c) zákona. Tyto kontroly provádí pracoviště SRS v rámci rostlinolékařského dozoru (§ 74 zákona).

Při určení oprávněnosti a výše NNZ je podle § 76 odst. 10 zákona průkazní povinnost na žadatelích. O žádosti na NNZ je rozhodnuto v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (dále též „SŘ“), a to vydáním správního rozhodnutí. Obvyklá lhůta pro jeho vydání je do 30 dnů od zahájení řízení.

Má-li žádost o náhradu nákladů a ztrát nedostatky, zasílá SRS po kontrole žádosti a přezkoumání všech jejích příloh žadateli v souladu s § 45 odst. 2 správního řádu výzvu k jejich odstranění. Při zjištění nedostatků může správní orgán usnesením podle § 64 SŘ řízení přerušit.

5. Příklady nedostatků podání žádosti o náhradu nákladů a ztrát**1) nedostatky v žádosti:**

- žádost není podepsána žadatelem podle výpisu z Obchodního rejstříku nebo není podepsána vůbec, chybí datum nebo datum podpisu časově nekoresponduje s přijetím žádosti podatelnou SRS, není vyplněno, kdo žádá, oč žádá, není vyplněno číslo účtu, apod.

2) nedostatky v přílohách žádosti:

- chybí: doklad o podnikání, doklad o registraci k DPH, doklad o vlastnictví pozemků a budov – výpis z katastru nemovitostí, doklad o užívání z jiného právního důvodu než je vlastnictví.
- v praxi se můžeme v rozhodnutích setkávat při označování karanténních území s tzv. bloky LPIS. Tyto bloky jako základní jednotky LPIS vycházejí z platné úpravy zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, kde v § 3 tohoto zákona je výslovně uvedeno, že evidence využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů slouží k ověřování správnosti údajů uvedených v žádosti, jejichž předmětem je dotace podle § 3, a dále pro evidenci ekologického zemědělství, evidenci ovocných sadů, nebo například pro uplatnění nároku na vrácení spotřební daně. Pokud je v rozhodnutí SRS o nařízení MRO vymezeno karanténní území podle bloků LPIS a žadatel uvede bloky LPIS v žádosti o NNZ, doloží vlastnictví nebo užívání pozemků podle evidence z katastru nemovitostí, přesněji to bude jen ale část bloku, kde se se pěstovaly zamořené nebo podezřelé rostliny.
- nepřehlednost výpočtu náhrad a jeho nenávaznost na prvotní účetní doklady, chybějící účetní doklady prokazující výši náhrady a jejich časový nesoulad s nařízenými opatřeními.

6. Prokázání nákladů vynaložených na plnění MRO

Dodavatelsky: žadatel dokládá výši náhrady dodavatelskou fakturou, stvrzenkou a pro srovnání dokládá potvrzený platný ceník svůj nebo okolního srovnatelného dodavatele. Dodavatelská faktura musí obsahovat uvedení druhu a množství práce, typu strojů, množství a druhu použitého materiálu (desinfekční prostředky), apod. Zároveň předkládá ověřenou kopii výpisu z běžného účtu nebo pokladní doklad při platbě v hotovosti prokazující uhrazení majetkové újmy (tzn., zda byly tyto prostředky skutečně vynaloženy).

Vlastními prostředky: tj. kalkulací vlastních nákladů – materiálové, pracovní, výkazy práce, výkazy jízd, deníky vážení a různé další vnitropodnikové doklady podle okolností. Zejména je nutno doložit počet hodin, kde, kdy a kým byly práce vykonány. Tyto doklady musí být průkazné. Při nejasnostech ve výpočtu žadatel dále doloží jakým strojem a energetickým prostředkem byly práce prováděny (nejlépe doloží ofoceným technickým průkazem vozidla).

7. Prokázání náhrady za zničené rostliny a produkty (ušlá tržba)

1) smlouvy o dodávce do zpracovatelského podniku - pokud byly uzavřeny, tak by v těchto smlouvách mělo být uvedeno množství, druh rostliny, její ocenění v Kč/jednotku hmotnosti bez daně z přidané hodnoty.

2) čestné prohlášení (pokud není odběratelská smlouva) - z důvodu průkaznosti podle zákona o účetnictví a zákona o cenách se musí toto prohlášení ověřit u prohlašujícího nebo u srovnatelných výrobců, zpracovatelů.

3) doložení uznávacích listů osiva a sadby – pokud je vyhlášeno MRO ve stavu, kdy plodina je na poli, vydává Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský uznávací list na porost, kterým žadatel dokládá, že zamýšlel prodat rostliny jako osivo nebo sadbu, a také k prokázání kvality (stupeň množení).

4) znalecký posudek – je nutný u prokázání výše náhrad, kde není možno určit výši náhrady jiným způsobem, např. u výhradního pěstování určité plodiny na území ČR, nebo v časovém období, kdy není možno zjistit, zda tyto rostliny pěstoval někdo jiný, nebo v případech, kde

nebylo možno z prvotních dokladů jednoznačně určit náklady na provedená opatření nebo určit cenu rostlin na trhu, apod.

8. Rozhodnutí SRS o náhradě nákladů a ztrát

Rozhodnutí o náhradě nákladů a ztrát SRS vydá, jestliže žadatel splnil podmínky dané výše uvedenými právními předpisy, k žádosti doložil potřebné a průkazné přílohy a MRO byla beze zbytku splněna. Samotné proplacení náhrad provádí Ministerstvo zemědělství – Odbor ekonomiky a financování.

9. Postup SRS při odvolání

Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti na náhradu nákladů a ztrát má žadatel právo podat do 15 dnů od jeho doručení odvolání prostřednictvím SRS. Odvolacím orgánem je Ministerstvo zemědělství - Odbor rostlinných komodit.

SRS může odvolání vyhovět a rozhodnutí za určitých podmínek změnit nebo zrušit podle § 87 Správního řádu.

V Praze dne 17. 5. 2012

Zpracoval: Ing. Jiří Vyhnánek

Vzor žádosti o náhradu nákladů a ztrát naleznete zde:

<http://eagri.cz/public/web/srs/portal/formulare-ke-stazeni/nahrada-majtkove-ujmy.html>